Zdislava

Diplomová práce
Bc. Andrea Pujmanová

Fakulta umění a architektury
Technická univerzita v Liberci

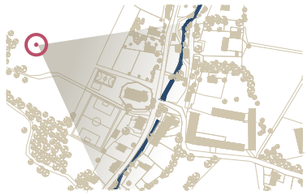

Prohlášení

Dnes, 18. ledna 2016, prohlašuji, že jsem byla seznámena s faktem, že má diplomová práce plně podléhá zákonu č. 121/200 Sb., o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv jejím užitím pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci, nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Prohlašuji, že svou Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, s užitím uvedené literatury, a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a dalšími konzultanty. Fotografické podklady umístěné v práci jsem pořídila osobně nebo pocházejí z oficiálních stránek obce Zdislava a Google maps.

V Praze, Andrea Pujmanová

Obsah

ZDISLAVA
lokace / 6
obecné informace, historie / 7
historická a současná mapa obce Zdislava / 8

ZDISLAVA / ANALÝZA
analýza širších vztahů - doprava, turistika, příroda / 9
urbánní struktura a občanská vybavenost / 10-11
sakrální architektura / 12-13

ZDISLAVA / ŘEŠENÉ ÚZEMÍ
situace širších vztahů - původní stav / 14
fotorafie řešeného území / 15-17

NÁVRHOVÁ ČÁST / 18
koncept / 19
situace širších vztahů / 1:2000 / 20
zadání, anotace, architektonické řešení / 21
průvodní a technická zpráva / 22
technické zabezpečení budov, bilance ploch / 23

VÝKRESOVÁ ČÁST
situace širších vztahů 1 : 1000 - veřejný prostor / 24
materiálová legenda - veřejný prostor / 25
situace 1.np / 1:500 / 26
BUDOVA A - půdorys 1.np / 1:200 / 27
BUDOVA B, C - půdorys 1.np / 1:200 / 28
BUDOVA B - půdorys 2.np / 1:200 / 29
BUDOVA A - řez A-A, pohled sever / 1:250 / 30
BUDOVA A - řez B-B, pohled západ / 1:250 / 31
BUDOVA B, C - řez C-C / 1:200 / 32
BUDOVA B, C - pohled západ / 1:200 / 33
BUDOVA B, C - řezy D-D, pohled sever / 1:200 / 34
BUDOVA B, C - řezy E-E, pohled jih / 1:200 / 35
technické detaily 1:20 / 36-37
vizualizace - situace / 38-40
vizualizace / 41-56
seznam literatury / 57

Diplomová práce

FAKULTA UMĚNÍ A ARCHITEKTURY
Technická univerzita v Liberci

ZDISLAVA – NOVÁ NÁVES

Autor: Bc. Andrea Pujmanová
Vedoucí práce: Prof. Ing. arch. Zdeněk Fránek
Odborný konzultant: Ing. arch. Dana Raková
Oponentura: Ing. arch. Lucie Chytilová

Profesní konzultanté:
Ing. Jana Košťálová
Ing. Jaroslav Peterka, CSc.
Ing. Petr Pujman
Ing. Vladislav Bureš

ZS 2015/2016

Česká republika

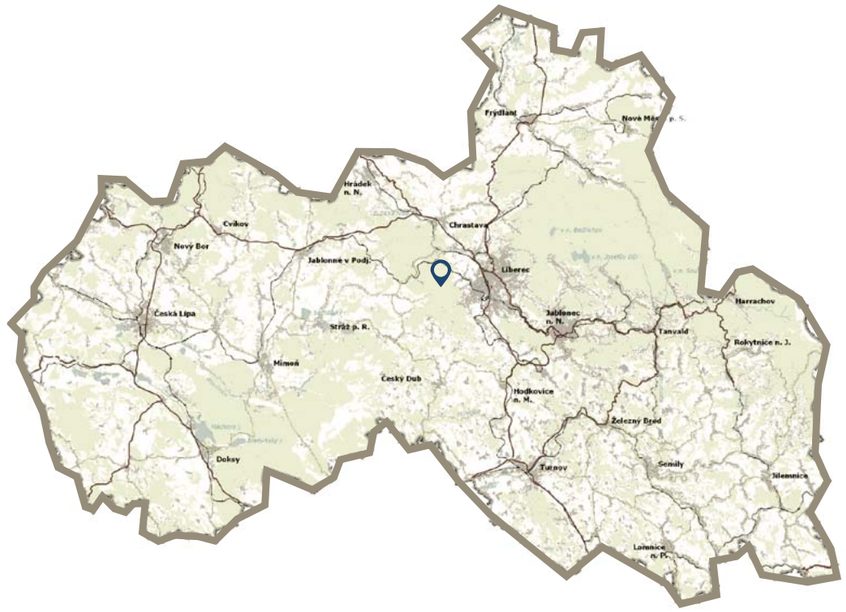

Liberecký kraj

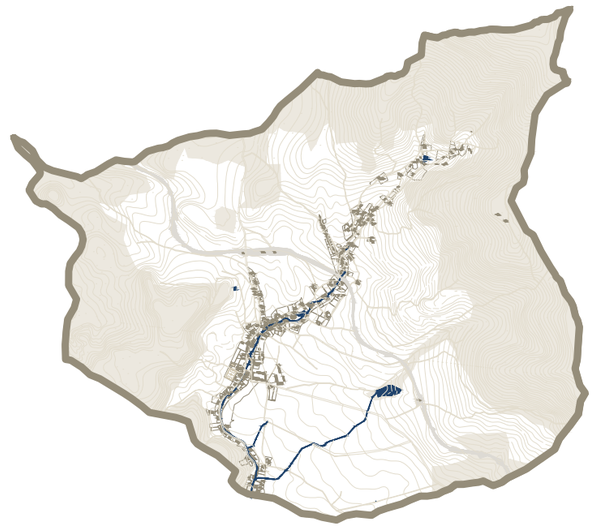

okres Liberec

obec Zdislava

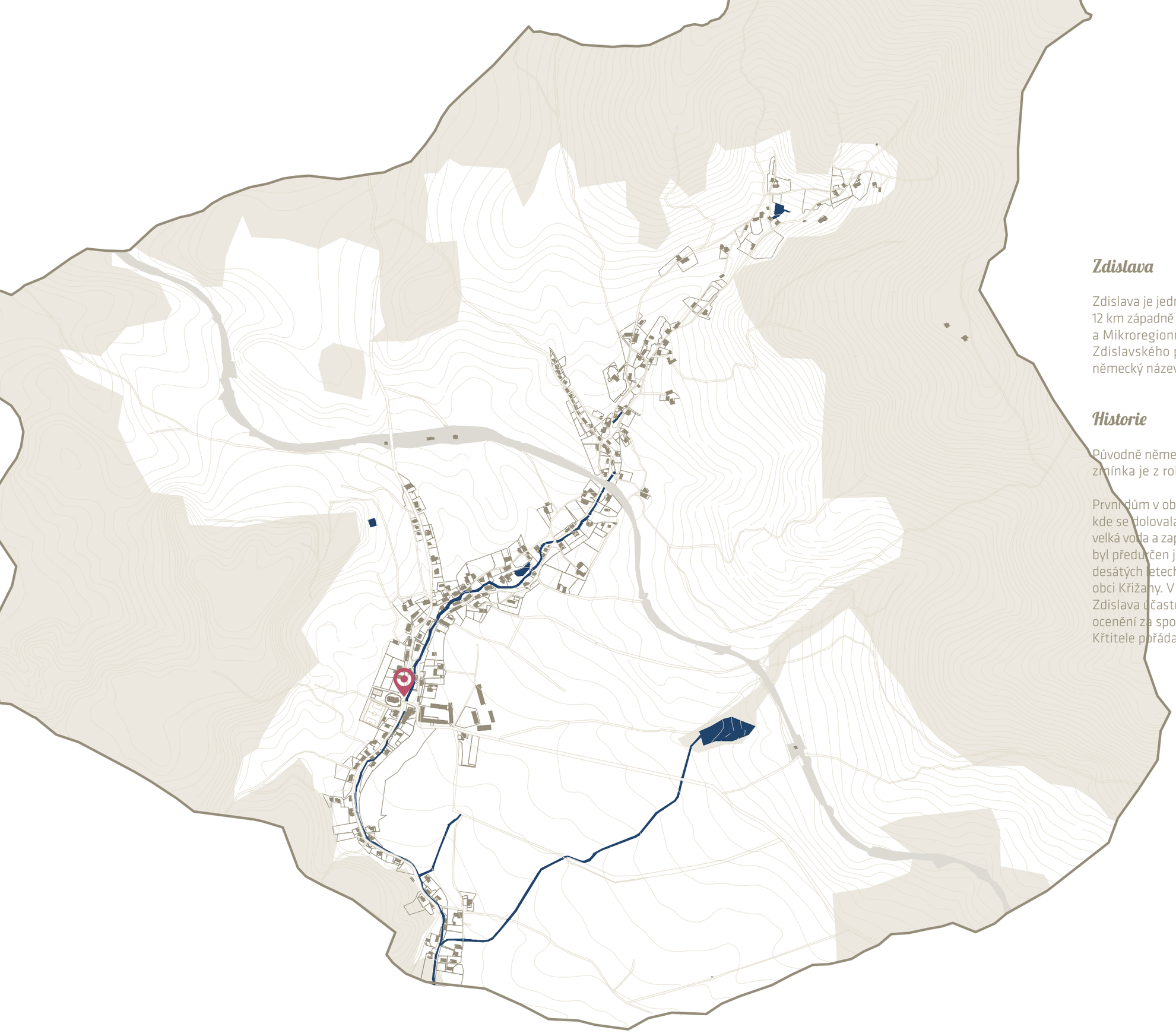

Zdislava

Zdislava je jednou z nejmenších obcí v Podještědí a leží asi 12 km západně od Liberce. Obec se nachází v Euroregionu Nisa a Mikroregionu Podještědí. Rozkládá se po obou březích Zdislavského potoka obklopená lesy. Odtud i její původní německý název Schönbach nebo-li Krásný Potok.

Historie

Původně německá obec Schönbach je velmi stará. První písemná zmínka je z roku 1364.

První dům v obci byla železárna na jihozápadu obce, pod výšinou, kde se dolovala železná ruda. Roku 1897 se územím prohnala velká voda a zaplavila domy od kostela dolů. Další vývoj Schönbachu byl předurčen jeho lokací v severoněmeckém pohraničí. V sedmdesátých letech minulého století byla obec přičleněna k sousední obci Křižany. V roce 1990 se opět osamostatnila. V roce 1995 se Zdislava účastnila celostátní soutěže Vesnice roku, kde získala ocenění za společenský život. Od roku 1997 se v kostele sv. Jana Křtitele pořádají koncerty.

(www.obeczdislava.cz)

50° 45’ 54’’ s. š.
14° 52’ 35’’ v. d.

425 m.n.m.

9,79 km² (katastrální výměra)

297 obyvatel (2014)
- průměrný věk 40,4 let
- 50,9 % žen, 49,1 % mužů

centrum obce
kostel sv. Jana Křtitele

0 km 500 m

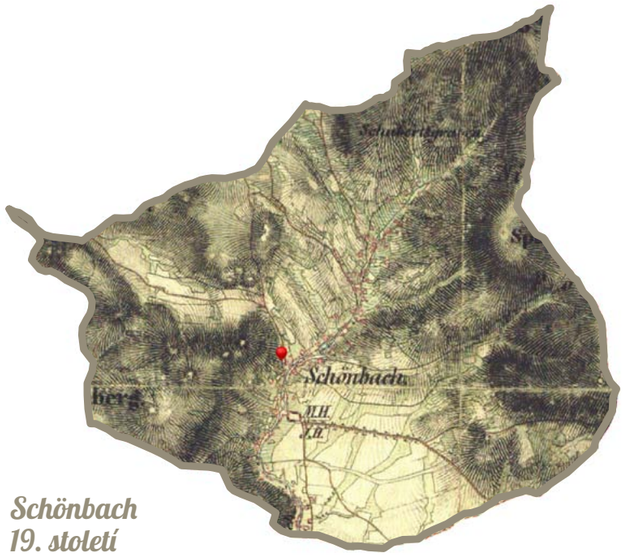

Schönbach
19. století

*"Zde jste si mne zvolili za patronku obce,
vzkazuji Vám, milujte pána Boha !
Vaše Zdislava"*

Zdislava
dnes

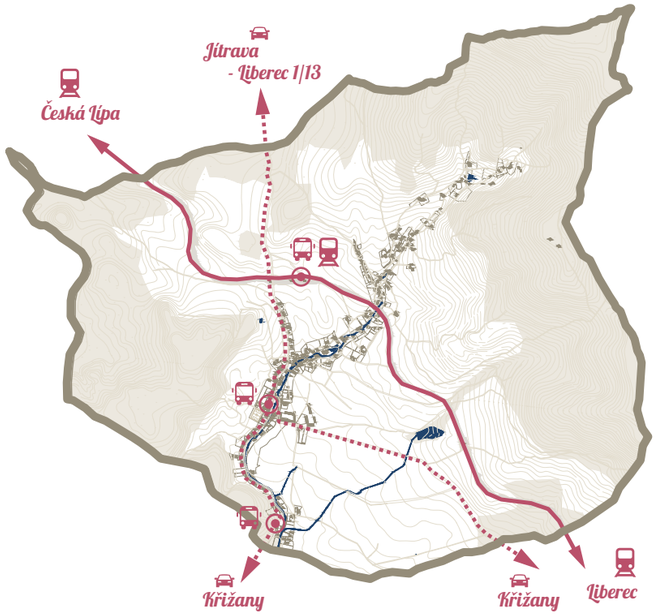

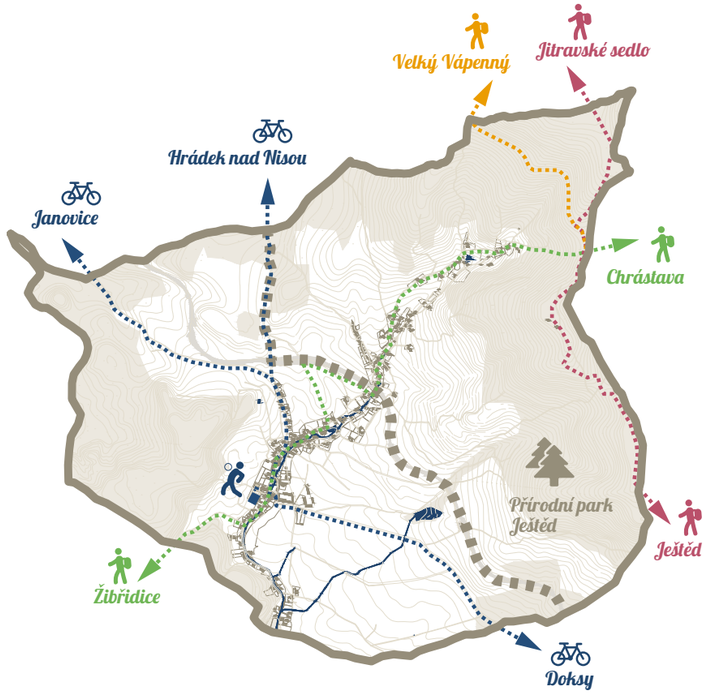

doprava

vlaková doprava:
trať 086 trasa Liberec - Česká Lípa

hlavní silniční spojení:
silnice III/27243 propojující okolní obce Jítrava a Křižany, severně navazuje na silnici I/13 směr Liberec a Jablonné v Podještědí

3 autobusové zastávky; vlakové nádraží Zdislava

sport a turistika

Cyklostezky:
- nadregionální cyklotrasa č. 25, Hřebenovka spojující Hrádek nad Nisou s Doksy
- cyklotrasa č. 3046 vedoucí do Janovic

Turistické trasy:
- Chrastava – Žibřidice
- okruh okolo vrchu Velký Vápenný
- Ještěd – Jitravské sedlo

Sportovní vyžití v obci:
fotbalové hřiště a zázemí; univerzální sportoviště, dětské hřiště

příroda

Rozloha 979 ha

50%	lesy
32%	louky
18%	pole

hranice přírodního parku Ještěd

Zdislavský potok

0 km 1 km

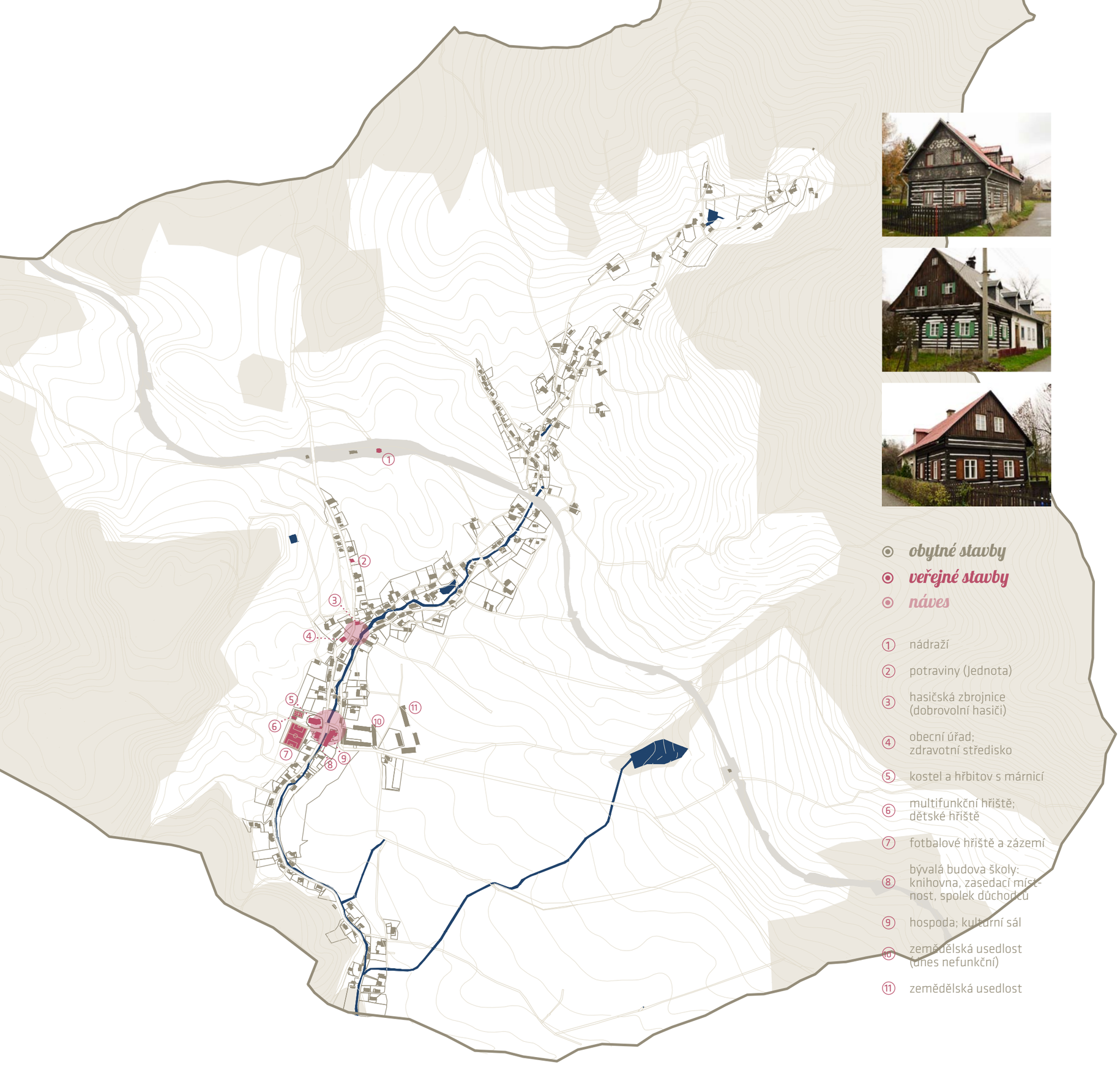

Urbánní struktura

Lesní lánová vesnice českého pohraničí
vznik : vrcholný středověk

Skelet obce je tvořen potokem a cestami. Domy jsou k potoku orientovány podélnou stranou. Zástavba volně rozptýlená po obou stranách potoka navazuje na dlouhé lány záhumenicové plužiny. V dolní části vesnice je koncentrována v údolí, po obou stranách silnice a potoka. V horní části, na svazích Ještědského hřbetu, převažuje drobná rozptýlená chalupnická a domkářská zástavba. Domy mají převážně přízemí a podkroví.

Dochovalo se mnoho původních roubených podstávkových lidových domů a usedlostí. Architektonicky významný je také zemědělský statek Clam Gallasů.

Občanská vybavenost

Zdislava má nedostatečnou občanskou vybavenost.
Pošta: Ne
Škola: Ne
Zdravotnické zařízení: Ano (otevřeno 1x týdně)
Policie: Ne
Hasiči: Ano (dobrovolní)

Technická infrastruktura:
Kanalizace (ČOV): Ne
Vodovod: Ano (z roku 1908)
Plynofikace: Ne
(Vytápění: převážně uhlím a dřevem)

Ve Zdislavě se nacházejí dvě pomyslná centra - návsi. Severnější je tvořeno velkou křižovatkou a asfaltovou plochou před hasičskou zbrojnicí, zde se nachází i budova obecního úřadu s ordinací lékaře. Jižní, podstatně větší, se nachází za kostelem a je tvořena autobusovou zastávkou, parkovištěm a zatravněnou plochou s potokem. Oba prostory jsou nepříliš udržované a bez většího konceptu uspořádání.

Budova školy má dnes jinou funkci než byl její původní účel. Pro obyvatele je zde k dispozici menší obecní knihovna, zasedací místnost, společenské prostory pro důchodce a obecní byt. Do mateřské školy musejí občané své děti vozit do nedalekých Křižan, případně do Rynoltic či Chrastavy. Za dalšími školami, úřady či obchody pak musejí do Liberce. Částečně rozestavěný a tvarově velmi rúznorodý objekt, kde se nachází obecní sál a menší hospoda, je kapacitně a technicky nevyhovující.

0 km 500 m

náves

kostel sv. Jana Křtitele

obecní úřad

nádraží

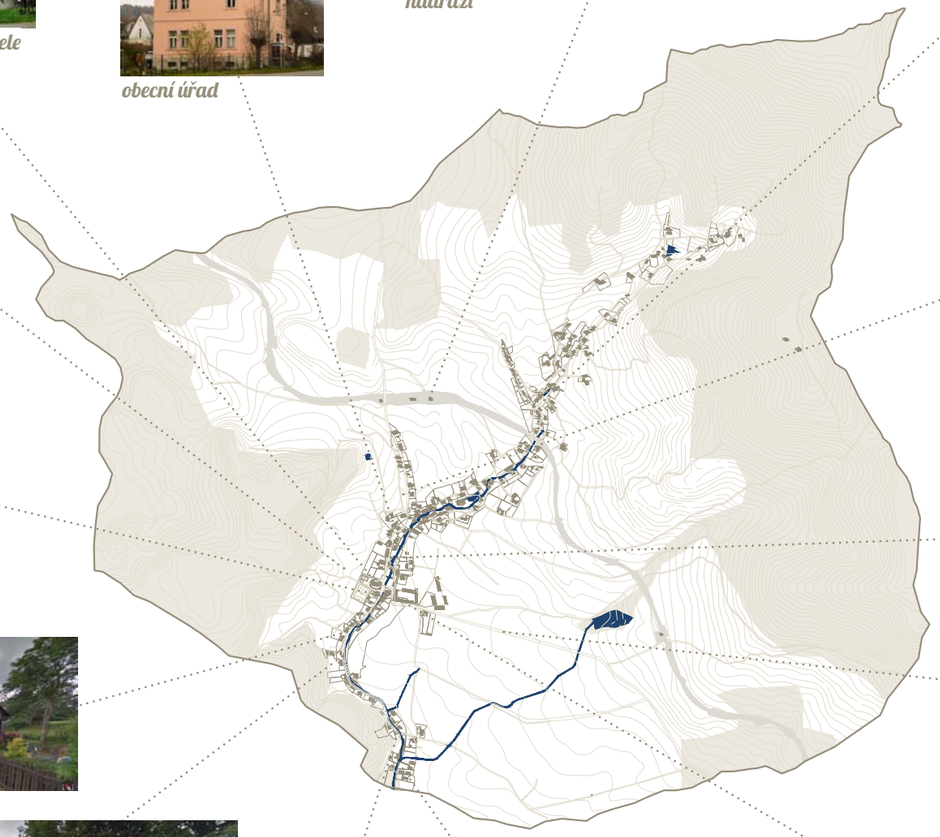

menší náves a hasičská zbrojnice

bývalá škola

Sakrální architektura

Na katastru obce je rozmístěno mnoho prvků drobné sakrální architektury:

- boží muka
- smírčí křížky
- kapličky
- mariánský sloup
- socha sv. Jana Nepomuckého na návsi (5)

Kostel sv.Jana Křtitele a pozdně barokní márnice se slunečními hodinami (od sochařky Věry Merhautové) **(4)**

Původní kostel stával na místě dnešní kaple sv. Jana Křtitele. Stavba dnešního barokního kostela byla započata v roce 1724. Ke konci 18. století byla obec poutním místem. Tisíce věřících z blízka i daleka přicházeli uctít Matku Boží (kapličce v lese se do dnes říká "U Obrázku") a obraz na pravé straně oltáře, který měl zázračnou sílu.
Tento obraz byl ale roku 1783 odstraněn a uložen do knihovny arcibiskupství v Praze. Po ukončení Prusko - Rakouské války v roce 1866 byl obraz po velkém usílí zastupitelů obce opět navrácen a 6. září slavnostně usazen v kostele. Z jiných pramenů vyplývá, že se nejednalo o obraz, ale o sochu Panny Marie přibližně z roku 1700. Písemnosti z roku 1780 dokumentují násilnou likvidaci lidové zbožnosti ze strany církevních úřadů v době osvícenství. Rychtář sochu z kostela svévolně odstranil. Po jeho smrti občané sedm let usilovali o její navrácení do kostela, kam za ní přicházelo množství poutníků i ze Saska a Slezska. Odvezení sochy do Prahy vesničané násilím zabránili. Dne 7. června 1877 pak opravenou sochu z arcibiskupského archivu převzal představitel obce.

V kostele je unikátní dřevěný malovaný strop a cínová křtící mísa pocházející z roku 1656. V roce 1904 byla šindelová střecha kostela ve velmi špatném stavu proto byla za přispění patrona kostela Franze Clam-Gallse, zahájena její oprava.

Smírčí kříž (1)

V době reformace byla obec evangelická, sloužil zde i evangelický farář. Později byla obec opět pokatoličtěna a na znamení toho byl na vyvýšenině vedle cesty na Jitravu umístěn kamenný kříž.

(www.obeczdislava.cz)

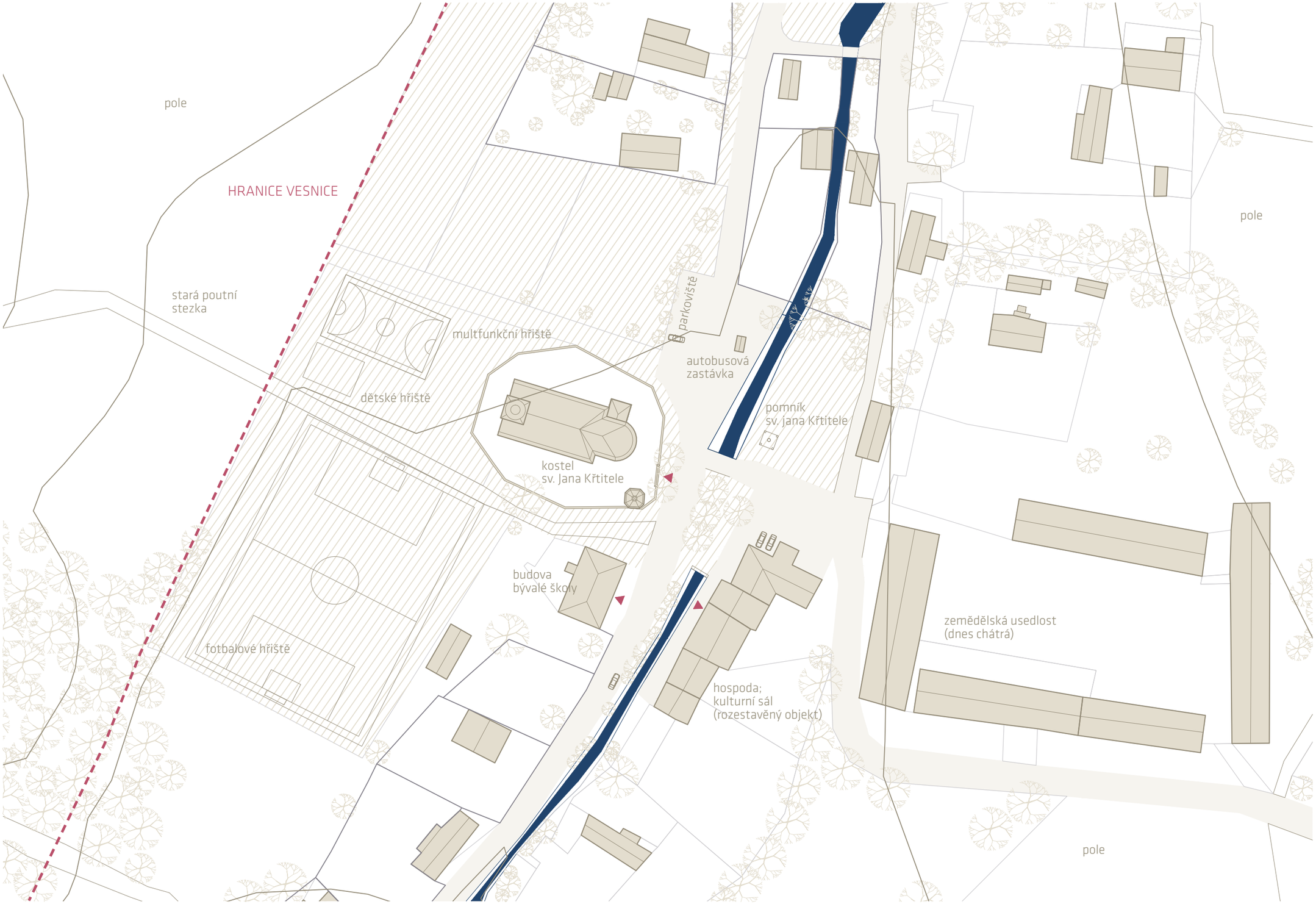

hlavní kommunikace; parkoviště (asfaltový povrch)

Zdislavský potok

veřejné zelené plochy řešeného území

zeleň soukromá a mimo obec

původní stromy

situace původního stavu řešeného území
1 : 1000

rozestavěný objekt
hospoda; kulturní sál

budova bývalé školy

rozestavěný objekt
hospoda; kulturní sál

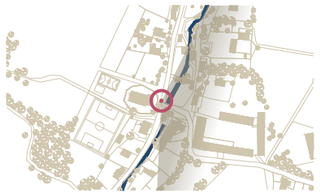

"Centrum je katedrála města."

Louis Kahn

Náves je důležitým střediskem společenského dění v obci.

Kruh

VNITŘNÍ PROSTOR
Pomyslný kruh okolo kostela - vymezující vnitřní prostor, důležitý pro společnost, pro jeho pospolitost - náves.

HRANICE
Kruh vymezuje hranici - přechod mezi obcí a krajinou.

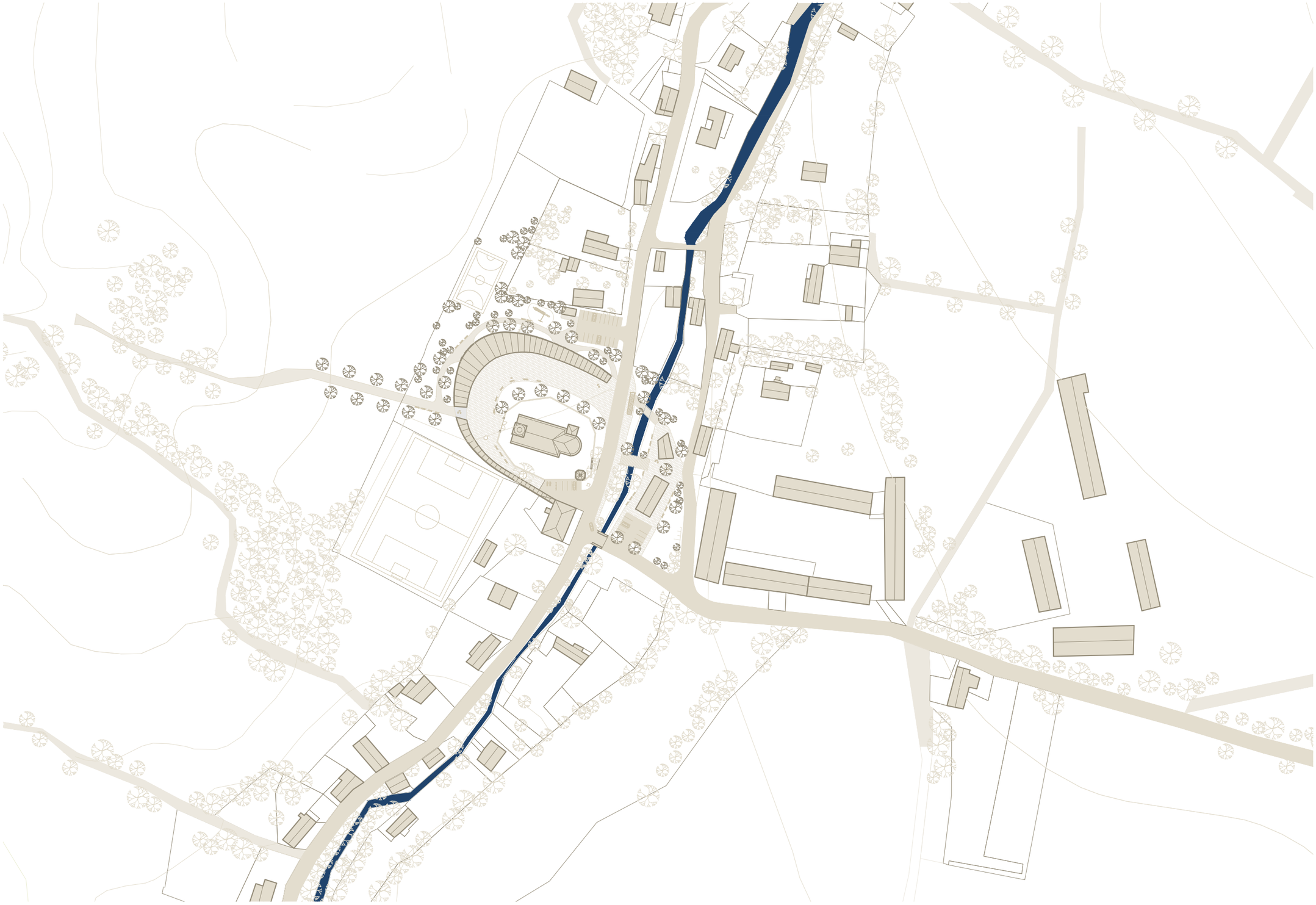

situace řešeného území
1 : 2000

"Architektura je fyzický rámec vytvářející prostředí pro něj, prostředí pro užívání a prožívání."

Pavla Melková

Zadaní

Vytvořit návrh revitalizace centrální části obce Zdislava, který bude citlivě reagovat na objekt barokního kostela svatého Jana Křtitele.

Anotace

Zdislava, jedna z nejmenších obcí libereckého kraje. Mírně kopcovitá krajina s pomíjivým pohledem na vrchol Ještědu. Vesnice má 300 obyvatel, svírá jednu hlavní cestu vedoucí skrze a prodlužující tvar obce. Ves má zvláštní kouzlo vyjadřovat staré časy, kdy lidé fungovali pospolu a utvářeli si společenský i soukromý život ve svém bydlišti. Většina zástavby jsou zachovalé tradiční dřevené podstávkové domy, které toto kouzlo podtrhují. Výraznou dominantou je kostel sv. Jana Křtitele, který je významnou kulturní památkou a hlavním těžištěm obce. Dnes schází, krom kostela, vše, co by obyvatele spojovalo. Pro přežití obce je důležité, aby lidé měli pocit sounáležitosti. Měli by chtít začít „žít" tam, kde bydlí.

Architektonické řešení

Návrh vytváří novou náves v obci Zdislava. Doplňuje chybějící nebo nevyhovující občanskou vybavenost a tím revitalizuje a posiluje centrální část obce okolo zmíněného kostela. Kostel ale není hlavním prvkem nové návsi, je umístěn bokem. Hlavním centrem obce by měl být velkoryse pojatý veřejný prostor, který je modelován pomocí hřbitovní zdi s nově vysazenou alejí a elipticky se stáčející jednopodlažní stavbou společenského sálu s restaurací, společenskou místností a knihovnou. Náves by měla sloužit celoročně i pro konání takových akcí jako jsou trhy, venkovní koncerty, poutě, masopusty, dožínky, vítání jara apod. Návrh má podpořit kulturní a společenské dění a vytvořit tak půdu pro budování společného soužití zdejší komunity. Díky křížení cyklistických a turistických tras se může stát i vítanou zastávkou turistů a to hlavně v teplých měsících. Stavba by měla dopomoci i znovuobnovení původního vstup do kostela, který je umístěn na opačné straně směrem ven z obce.

Část objekt je postaven na místě, kde se dnes nachází dětské a multifunkční hřiště. Tyto hřiště budou přemístěny na vhodnější místo a to na pozemek v katastru určený pro sport. Ten se nachází za novým objektem (viz situace širších vztahů). Dětské hřiště se nově nachází uprostřed nově vysázené zeleně.

Další objekty, které se nacházejí již v centru obce, situačně a výškově vycházejí z urbánního uspořádání obce, současně ale navazují materiálově na nový objekt návsi. Funkcí doplňují potřebu občanské vybavenosti. Na místo rozestavěného objektu s kulturním sálem a hospodou, který by byl zbourán, je vystavena budova radnice s infocentrem a zázemím, obchodem a kanceláří starosty s konferenční místností. Druhý objekt, menší, v sobě skrývá ordinaci lékaře a prostor pro kadeřnici či kosmetičku. Aktivní provoz tohoto objektu bude několik dní v týdnu dle potřeby obyvatel. Dnes lékařská ordinace funguje 1x týdně.

Součástí návrhu je i revitalizace koryta Zdislavského potoka a vysázení množství nových stromů. Přístupy na druhý břeh zajišťují dva dřevěné mosty.

Průvodní a technická zpráva

Popis stavby

LOKALITA
Obec Zdislava patří k okresu Liberec v Libereckém kraji. Leží na křižovatce několika turistických a cyklistických tras a součástí jejího území je přírodní park Ještěd. Je lánovou vesnicí vedoucí podél Zdislavského potoka.

VNITŘNÍ USPOŘÁDÁNÍ BUDOV
Budova A (jednopodlažní)
1.NP
taneční sál (pro 100 os.)
kavárna/restaurace (pro 50 os.)
knihovna
společenská místnost

Budova B (dvoupodlažní)
1.NP
infocentrum
obchod

2.NP
kancelář starosty
konferenční místnost

Budova C (jednopodlažní)
1.NP
ordinace lékaře
prostory pro kadeřnictví a kosmetiku
čekárna
společné zázemí

Stavebně technická charakteristika objektu

KONSTRUKČNÍ SYSTÉM
Budova A
Objekt je jednopodlažní nepodsklepený s plochou střechou z titan-zinkového plechu (pro odvod vody s mírným sklonem směrem k vnější straně objektu). Základy jsou tvořeny železobetonovými základovými pasy.
Obvodová stěna je z monolitického železobetonu, zvenku zateplená s větranou mezerou. Vnější plášť je tvořen šindelovým obložením. Původní zastřešení kostela bylo také šindelové a materiál je v tomto kraji tradiční. Obvodový plášť na vnitřní straně je tvořen samonosnou prosklenou fasádou, její ztužení zajišťují vnitřní ocelové sloupky.
Stropní konstrukce je tvořena lepenými dřevěnými nosníky na jedné straně vetknutými do železobetonové obvodové stěny na druhé straně jsou podepřeny ocelovými sloupy kruhového průřezu. Modul 6 metrů.

Budova B
Dvoupodlažní nepodsklepený objekt se sedlovou střechou. Základy jsou tvořeny železobetonovými pasy. Konstrukce je zděná, zvenku zateplená s větranou mezerou, vnější obložení je opět šindelové. Střecha je také šindelová.
Stop je z monolitického železobetonu. Konstrukce střechy je složena z dřevěných příhradových (rovný sádrokartonový podhled).

Budova C
Jednopodlažní nepodsklepený objekt se sedlovou střechou. Základy jsou tvořeny železobetonovými pasy. Konstrukce je zděná, zvenku zateplená s větranou mezerou, vnější obložení je opět šindelové. Střecha je také šindelová.
Konstrukce střechy je složena z dřevěných příhradových nosníků.

Technické zařízení budov

VNĚJŠÍ POVRCHY
Hlavní příjezdová komunikace je asfaltová. Povrch zóny pro bydlení (prostor nové návsi a prostory okolo objektů B a C) je tvořen žulovými kostkami. Podlaha objektu v exteriéru je betonová a vytváří tak zastřešený přechod mezi interiérem a exteriérem. Nově vybudované pěší cesty jsou pískové. Nově vybudované pěší mosty jsou z modřínového dřeva příčné nosníky a ztužidla ocelové.

VNITŘNÍ POVRCHY
Budova A
Podlaha knihovny, tanečního sálu a restaurace (otevřených prostor) jsou z modřínového dřeva. Zázemí restaurace, technické místnosti a záchody mají bezespárou litou podlahu.
Hlavní obvodová stěna je z pohledového betonu. Stěny zázemí a technických místností jsou pokryty betonovou stěrkou.

Budova B, C
Podlaha veřejných prostor jsou z modřínového dřeva. Zázemí, technické místnosti a záchody mají bezespárou litou podlahu. Stěny zázemí a technických místností jsou pokryty bílou omítkou.

Bilance ploch

Budova A	
Celková užitná plocha	579,3 m^2
Celková zastavěná plocha	1.218 m^2
Budova B	
Celková užitná plocha	262,2 m^2
Celková zastavěná plocha	182 m^2
Budova C	
Celková užitná plocha	67,8 m^2
Celková zastavěná plocha	97 m^2
Celková zastavěná plocha	1.497 m^2

VYTÁPĚNÍ
Budova A
Jako zdroj tepla zde slouží kotel na biomasu. Sklad dřeva (sušárna) se nachází v pěší dostupnosti na pozemku za objektem. (Dřevo může pocházet ze zdejších lesů a mohlo by sloužit pro potřeby obce, tak i obyvatel Zdislavy).
Vytápění je zajištěno pomocí nízkých radiátorů umístěných u prosklené fasády.

Budova B, C
Jako zdroj tepla je zde zvoleno teplené čerpadlo VZDUCH-VODA.
Vytápění je zajištěno pomocí radiátorů.

VODOVOD
Navržen veřejný vodovod s přípojkami s venkovním hydrantem.

KANALIZACE
Budova A, B, C
Kanalizace je rozdělena na dešťovou a splaškovou. Dešťová je odvedena přímo do potoka. Splašková nejdříve do aktivační čistírny (na pozemku za objektem A viz. situace širších vztahů) a dále do potoka.

VZDUCHOTECHNIKA
Budova A
Vzduchotechnika pro taneční sál a restauraci je umístěna v centrální části objektu v místnosti pro ni určené s vývodem na střechu. Knihovna se společenskou místností má svou vlastní, opět s vývodem na střechu.

Budova B
Vzduchotechnika je umístěna v přízemí objektu v místnosti pro ni určené s vývodem ven na boku objektu.

Budova C
Větrání je zajištěno přirozeným způsobem pomocí oken.

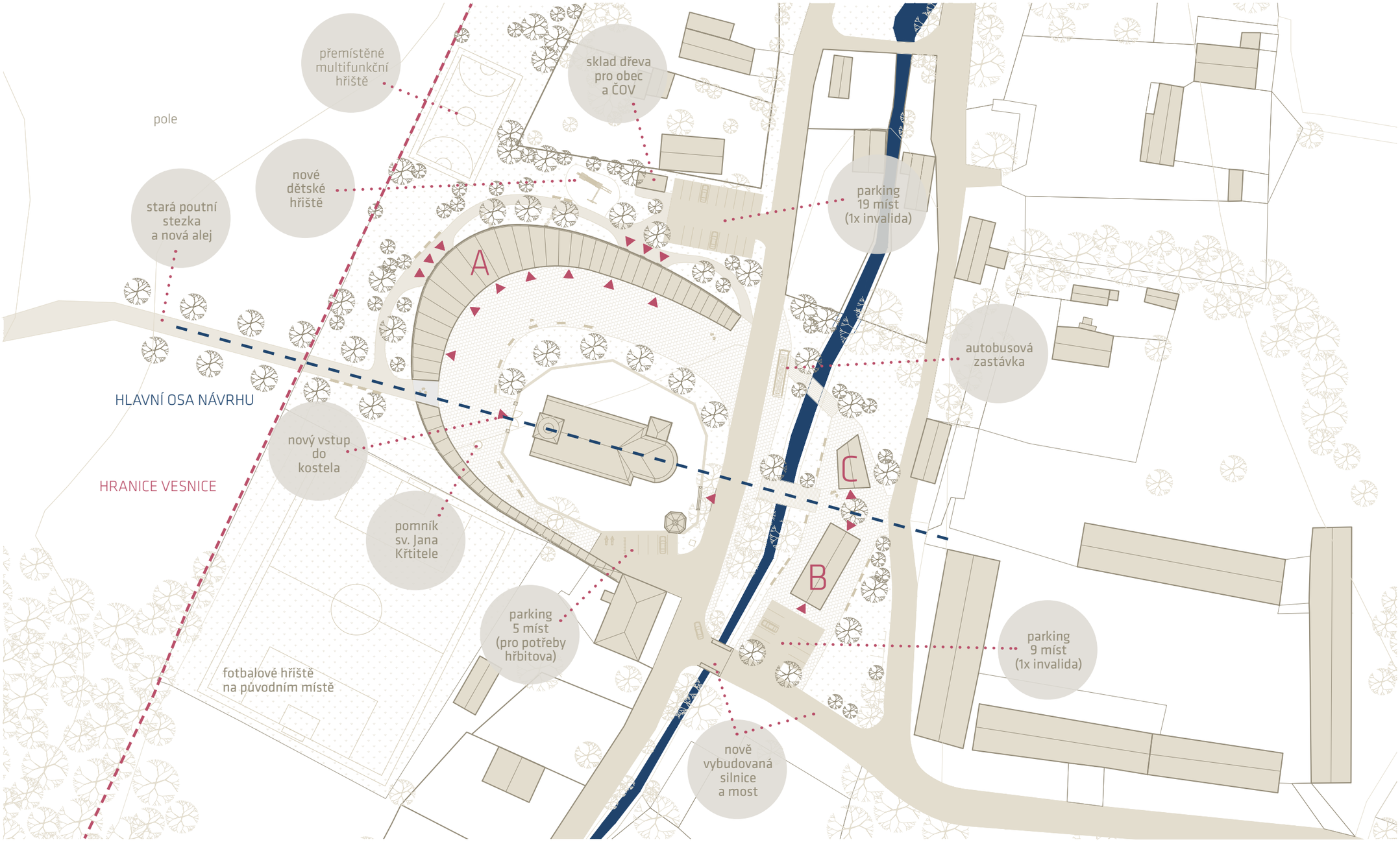

A
multikulturní budova
- taneční sál
- restaurace
- knihovna
- zázemí

B
budova radnice
- obchod
- infocentrum
- kancelář starosty
- konferenční místnost

C
- lékařská ordinace
- prostory pro kosmetiku a kadeřnictví

hlavní komunikace; parkoviště (asfaltový povrch)
zóna pro bydlení (žulové kostky)
veřejné zelené plochy
pěší cesty (písek)
zeleň soukromá a mimo obec
původní stromy
nově vysázené stromy
situace řešeného území 1 : 1000

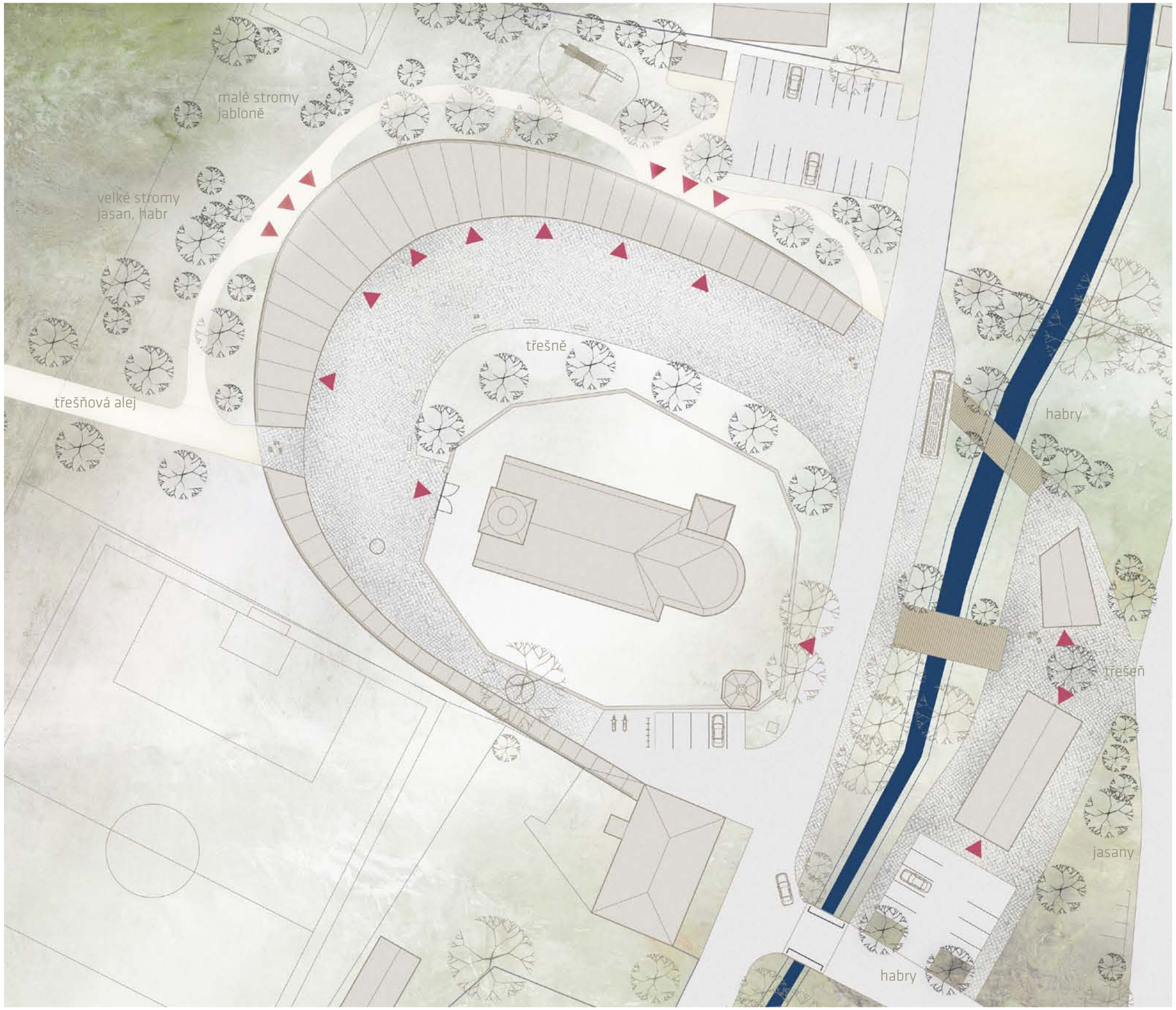

Veřejný prostor / materiály

Komunikace

- žulová kostka
  ZÓNA PRO BYDLENÍ
- asfalt
  HLAVNÍ KOMUNIKACE
- mlat
  PĚŠÍ CESTY
- modřínové dřevo
  MOSTY PRO PĚŠÍ

Zeleň

- tráva
- nově vysázené stromy
- původní stromy

Komunikace v zóně pro bydlení bude vyznačena odlišnou skladbou žulových kamenů a světelnými body v povrchu. Vjezd povelen pouze záchrané službě, hasičům a zásobování. Pro cyklisty jsou zde umístěny držáky na kolo.

Koryto Zdislavského potoka bude obnoveno a zpevněno kameny.

Alej kolem kostela a podél poutní cesty je třešňová.
V parku jsou vysázeny jabloně (malé stromy), jasany a habry (velké stromy).

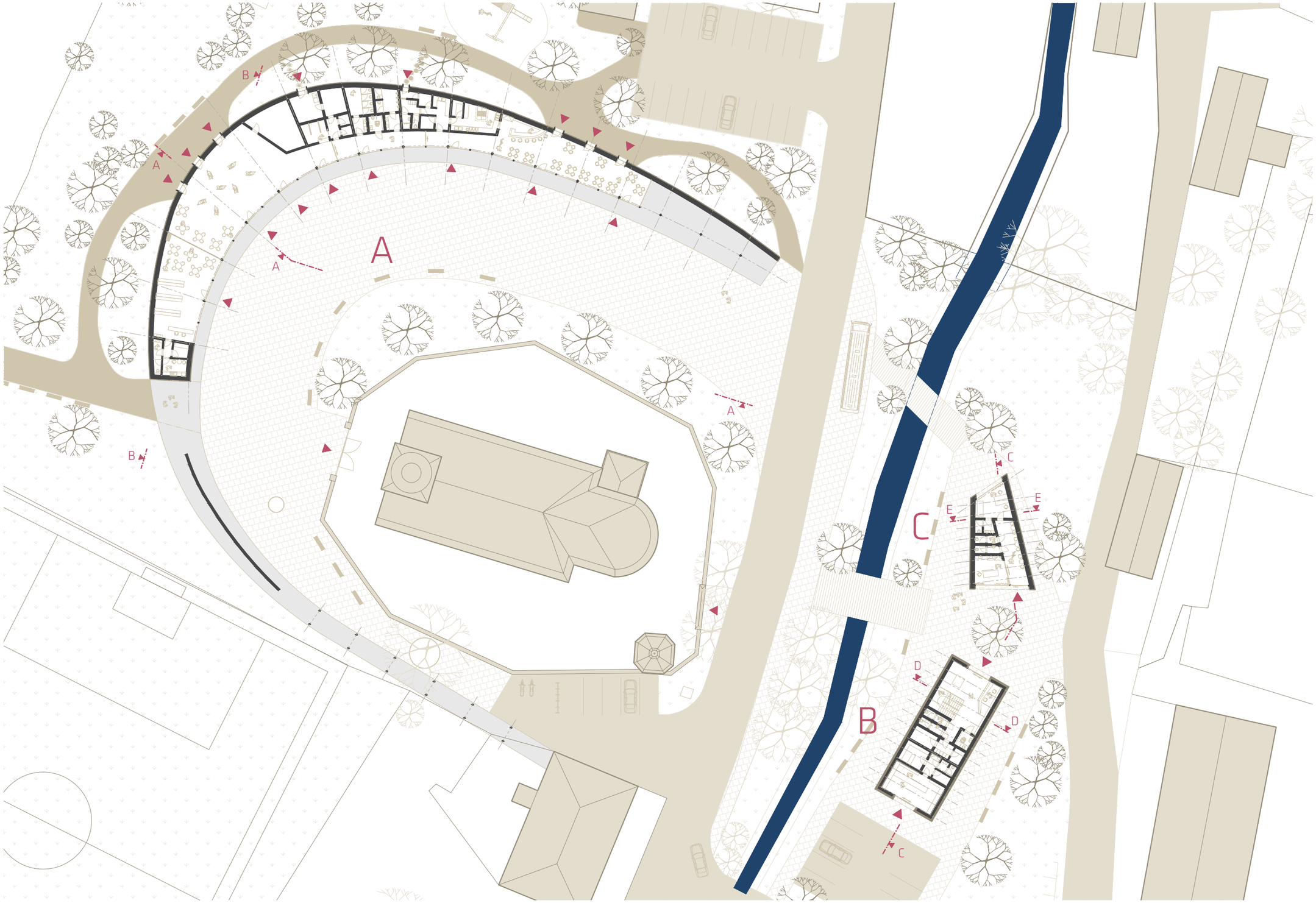

hlavní komunikace; parkoviště (asfaltový povrch)

zóna pro bydlení (žulové kostky)

pěší cesty (písek)

pochozí beton

veřejné zelené plochy

zeleň soukromá a mimo obec

původní stromy

nově vysázené stromy

PŮDORYS 1.NP - celková situace
1 : 500

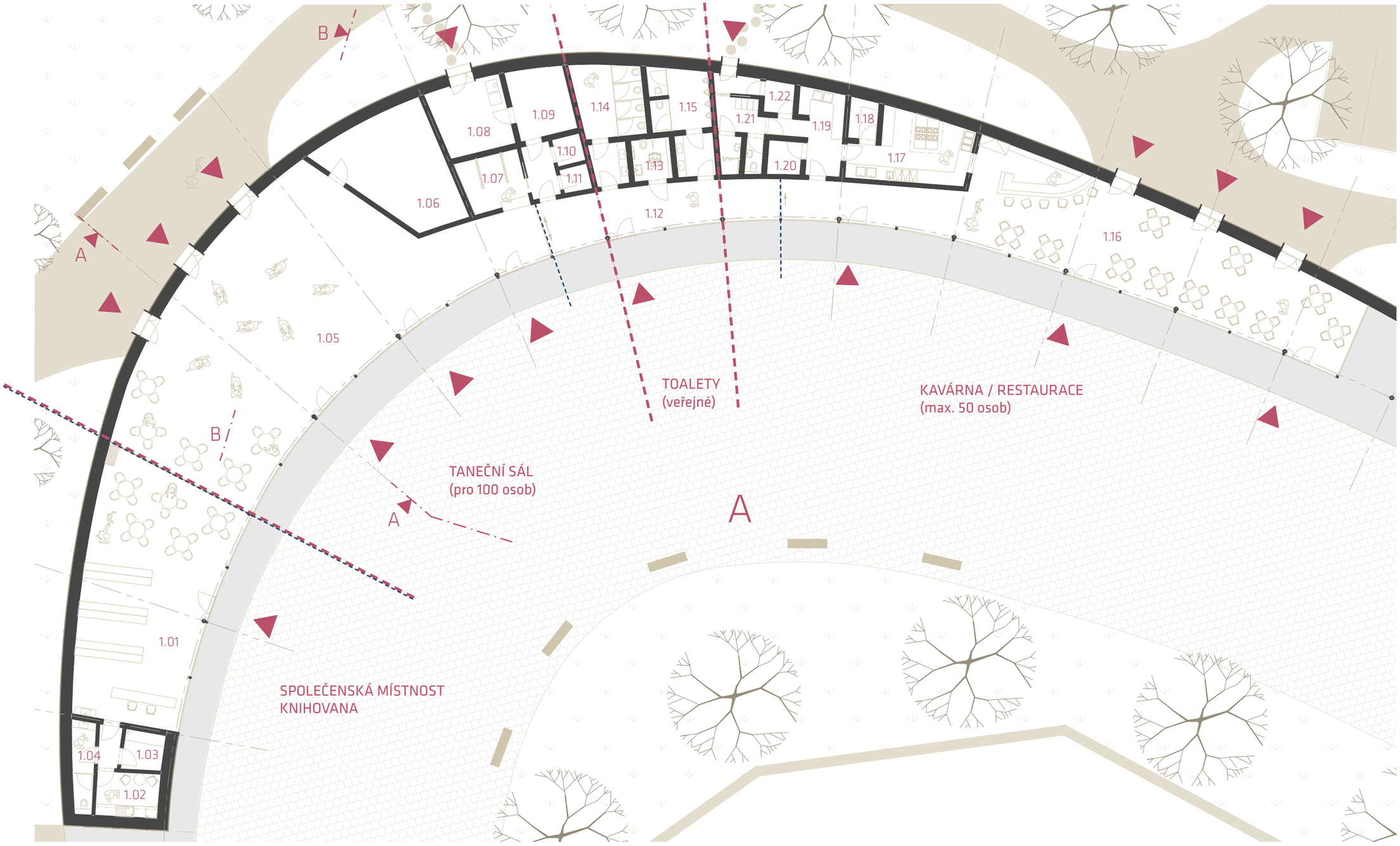

Legenda ploch

1.01 SPOLEČ. MÍST. a KNIHOVNA	85,5 m²
1.02 kuchyně	7,5 m²
1.03 vzduchotechnika	4,2 m²
1.04 wc	5,5 m²

1.05 TANEČNÍ SÁL	170 m²
1.06 skladovací prostory	30 m²
1.07 šatna	10 m²
1.08 kotelna na biomasu	15 m²
1.09 vzduchotechnika	12 m²
1.10 sklad	2,2 m²
1.11 úklidová místnost	2 m²
1.12 chodba	30 m²
1.13 wc pro vozíčkáře	4,3 m²
1.14 wc pro ženy	17 m²
1.15 wc pro muže	14,5 m²

1.16 KAVÁRNA / RESTAURACE	124 m²
1.17 kuchyně	20 m²
1.18 sklad	3,2 m²
1.19 mytí stolního nádobí	5,7 m²
1.20 sklad	3,7 m²
1.21 zázemí zaměstnanců	10 m²
1.22 sklad odpadu	3 m²

zóna pro bydlení (žulové kostky) · pěší cesty (písek) · beton · zeleň (tráva) · původní stromy · nově vysázené stromy · ---- požární úseky

BUDOVA A - PŮDORYS 1.NP
1 : 200

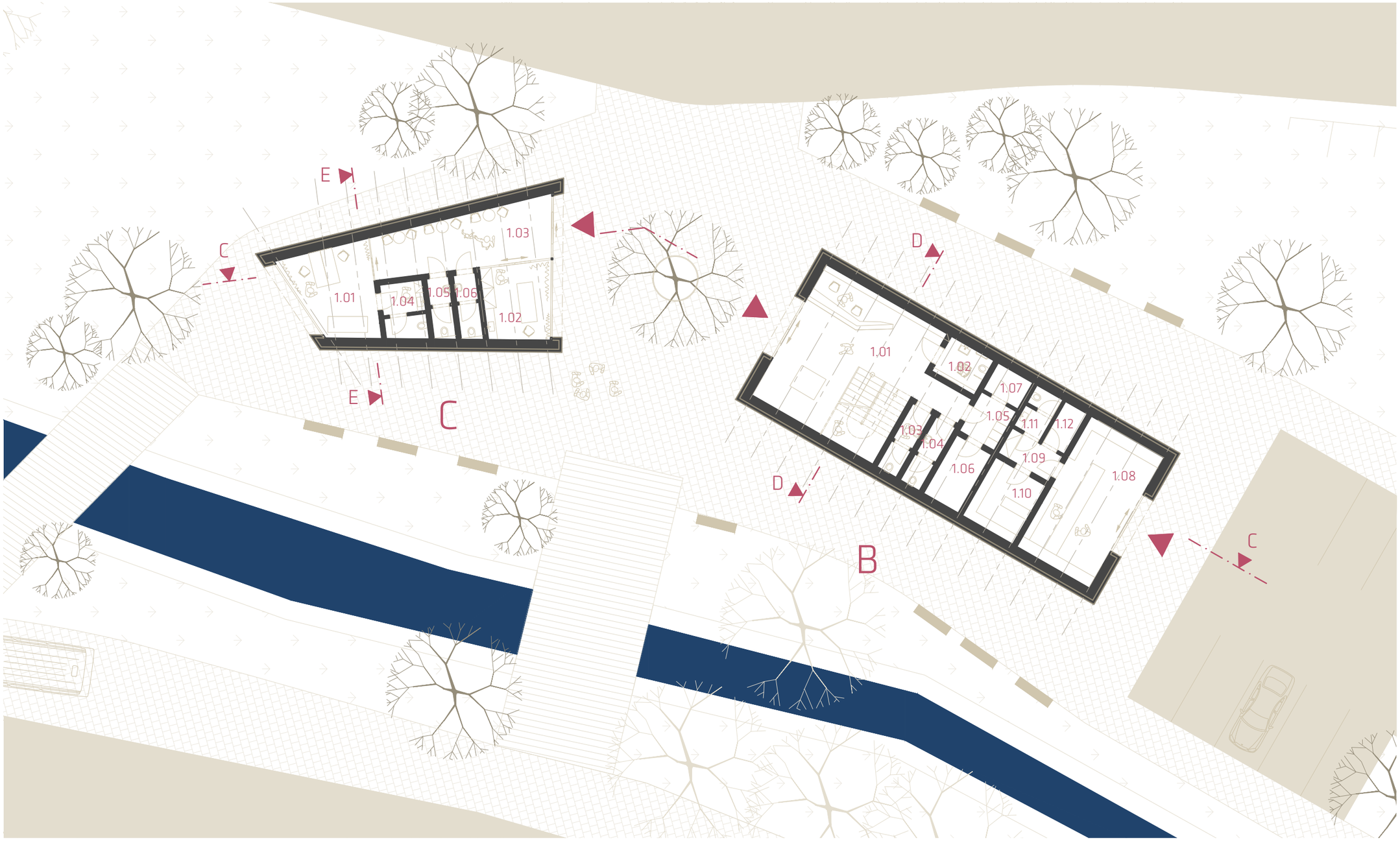

Legenda ploch

B

1.01 INFOCENTRUM	57 m²
1.02 wc vozíčkáři	4,3 m²
1.03 wc ženy	3,7 m²
1.04 wc muži	3,7 m²
1.05 zázemí zaměstnanci	4,5 m²
1.06 technická místnost/sklad	6,7 m²
1.07 technická místnost	3 m²
1.08 OBCHOD	31,7 m²
1.09 chodba/zázemí zaměstnanci	4,2 m²
1.10 sklad	9,8 m²
1.11 wc zaměstnanci	3,4 m²
1.12 technická místnost	3 m²

C

1.01 ORDINACE LÉKAŘE	17,5 m²
1.02 KADEŘNICTVÍ, KOSMETIKA	15 m²
1.03 čekárna	22,5 m²
1.04 wc lékař	4,6 m²
1.05 wc muži	3,3 m²
1.06 wc ženy	3,6 m²

hlavní komunikace; parkoviště (asfaltový povrch)

zóna pro bydlení (žulové kostky)

veřejné zelené plochy

původní stromy

nově vysázené stromy

BUDOVA B, C - PŮDORYS 1.NP
1 : 200

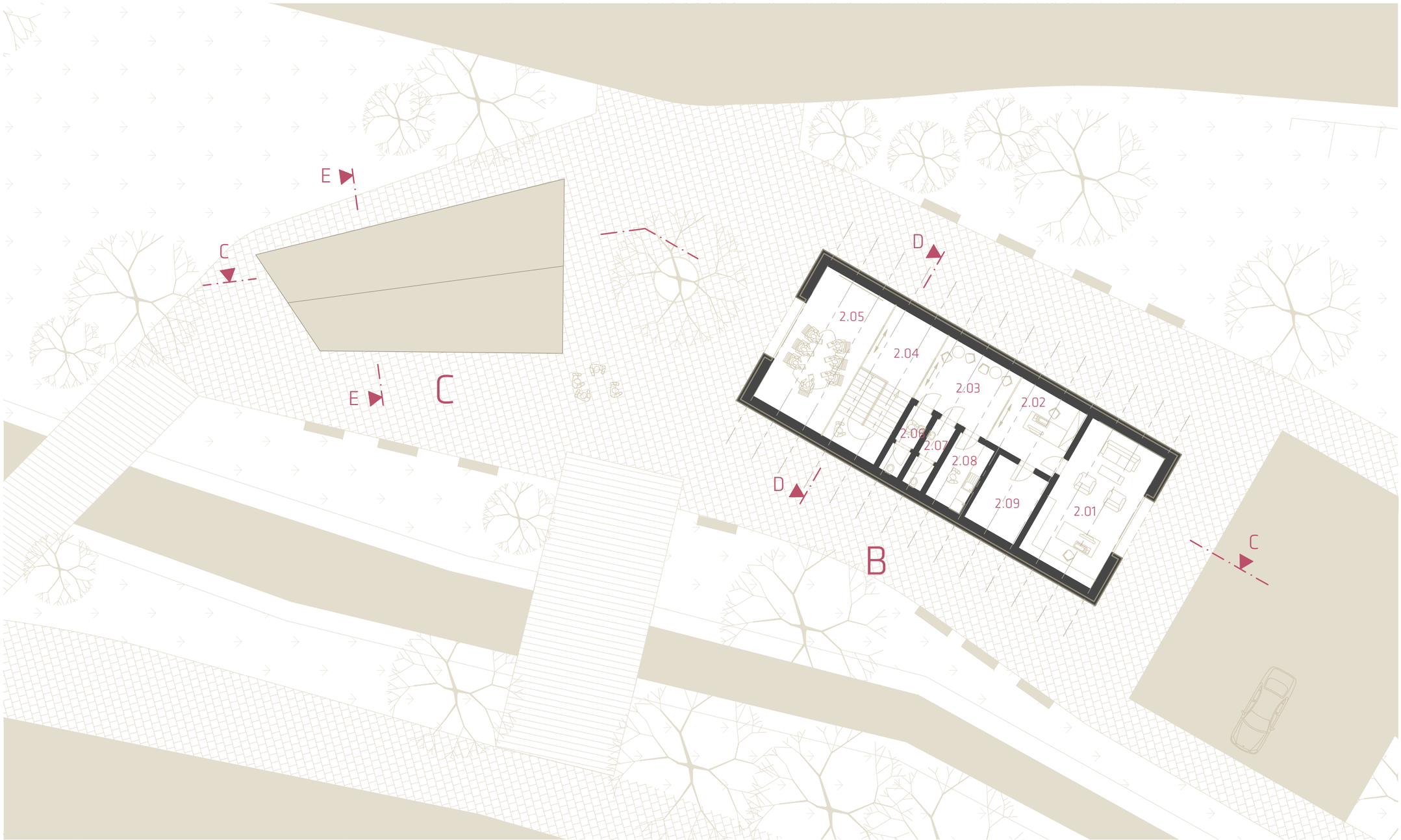

Legenda ploch

B	2.01 KANCELÁŘ STAROSTY	32 m²
	2.02 místnost sekretářky	14 m²
	2.03 čekárna	15,3 m²
	2.04 chodba	10,7 m²
	2.05 konferenční místnost	30 m²
	2.06 wc ženy (zaměstnanci)	3,7 m²
	2.07 wc muži (zaměstnanci)	3,7 m²
	2.08 kuchyně (zaměstnanci)	7,3 m²
	2.09 spisovna/sklad	10,5 m²

BUDOVA B - PŮDORYS 2.NP
1 : 200

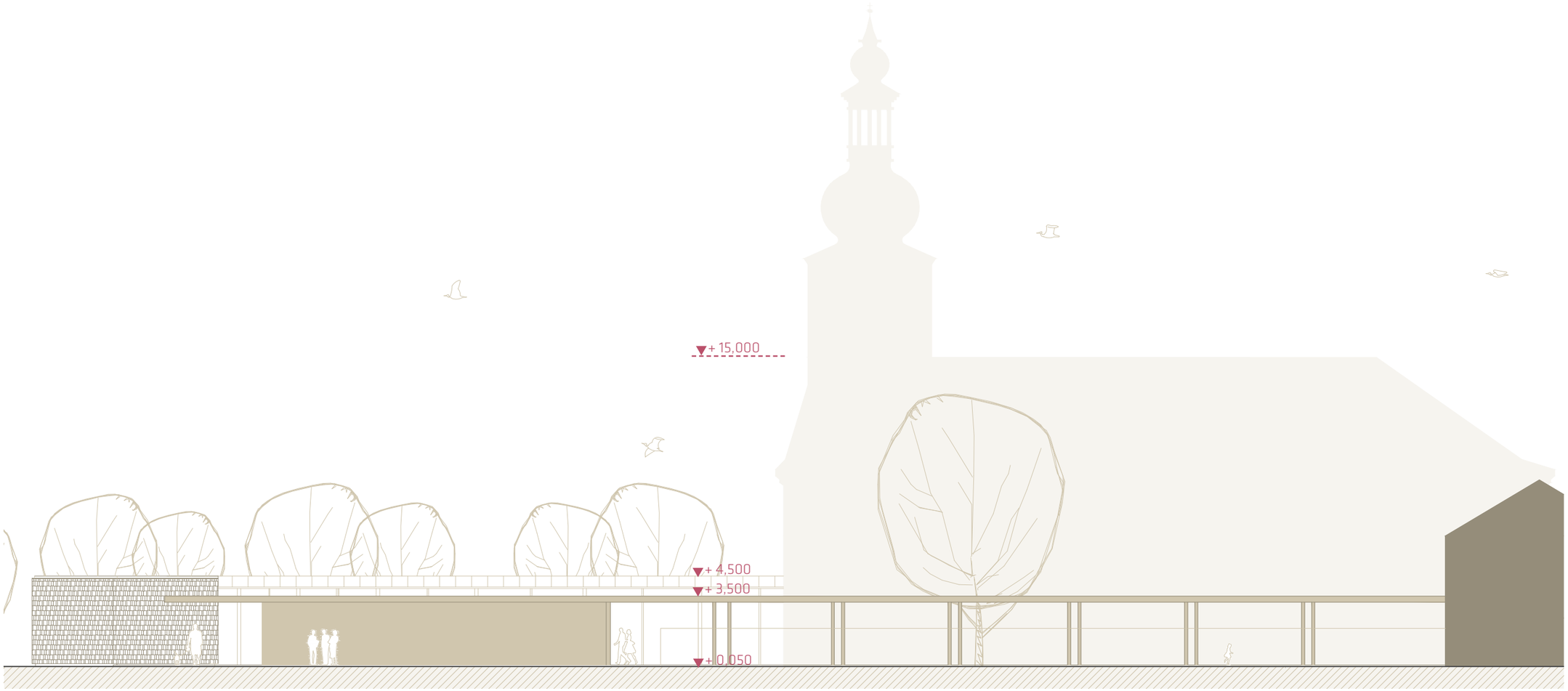

pohled sever

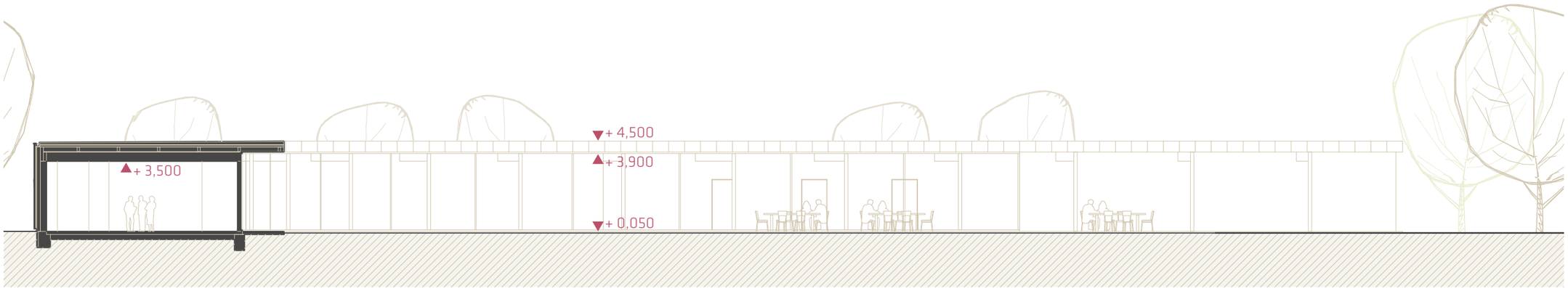

řez A-A

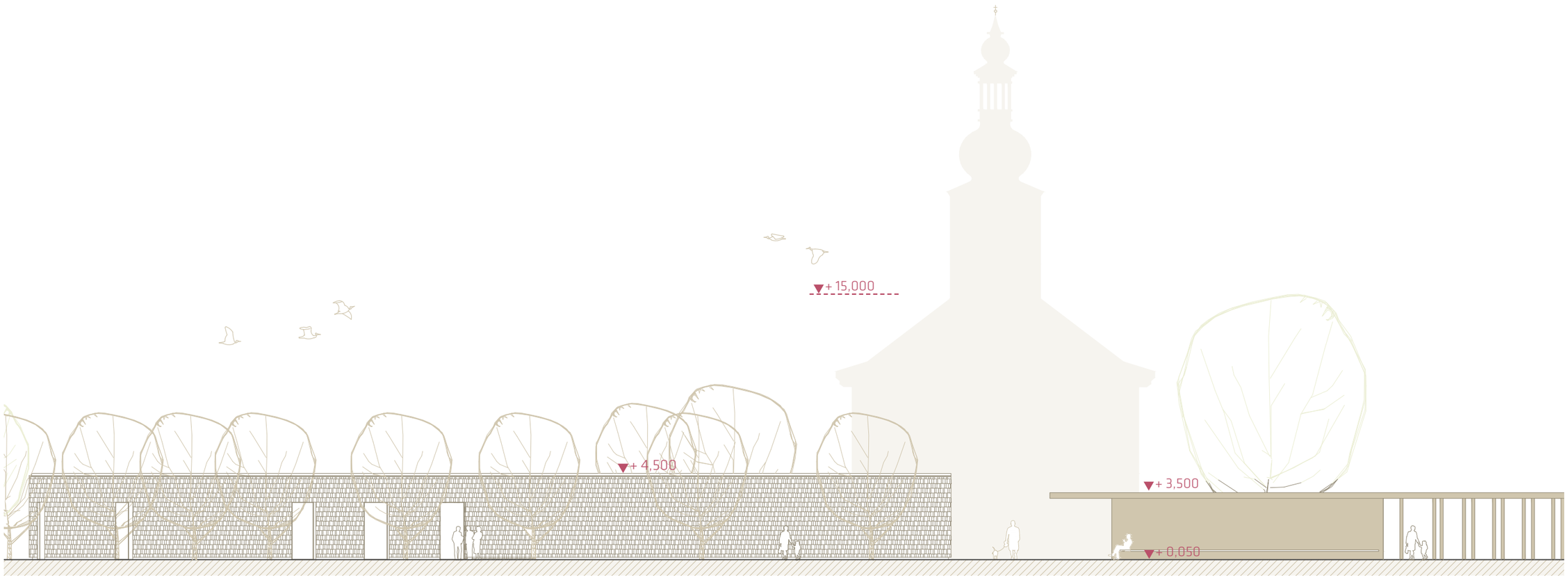

pohled východ

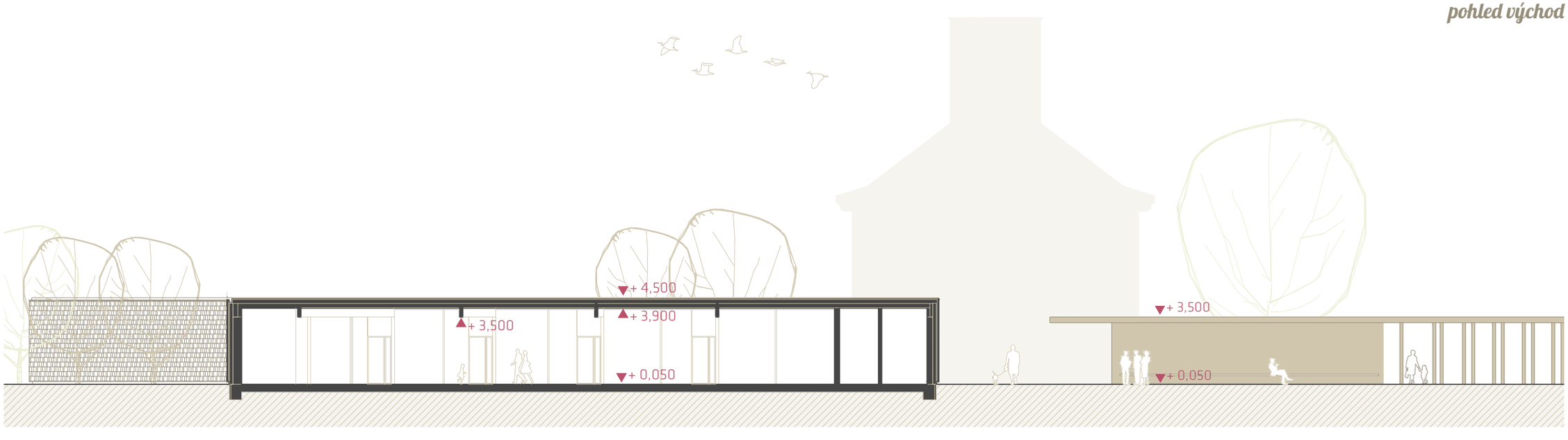

řez B-B

BUDOVA A - ŘEZY A POHLEDY
1 : 250

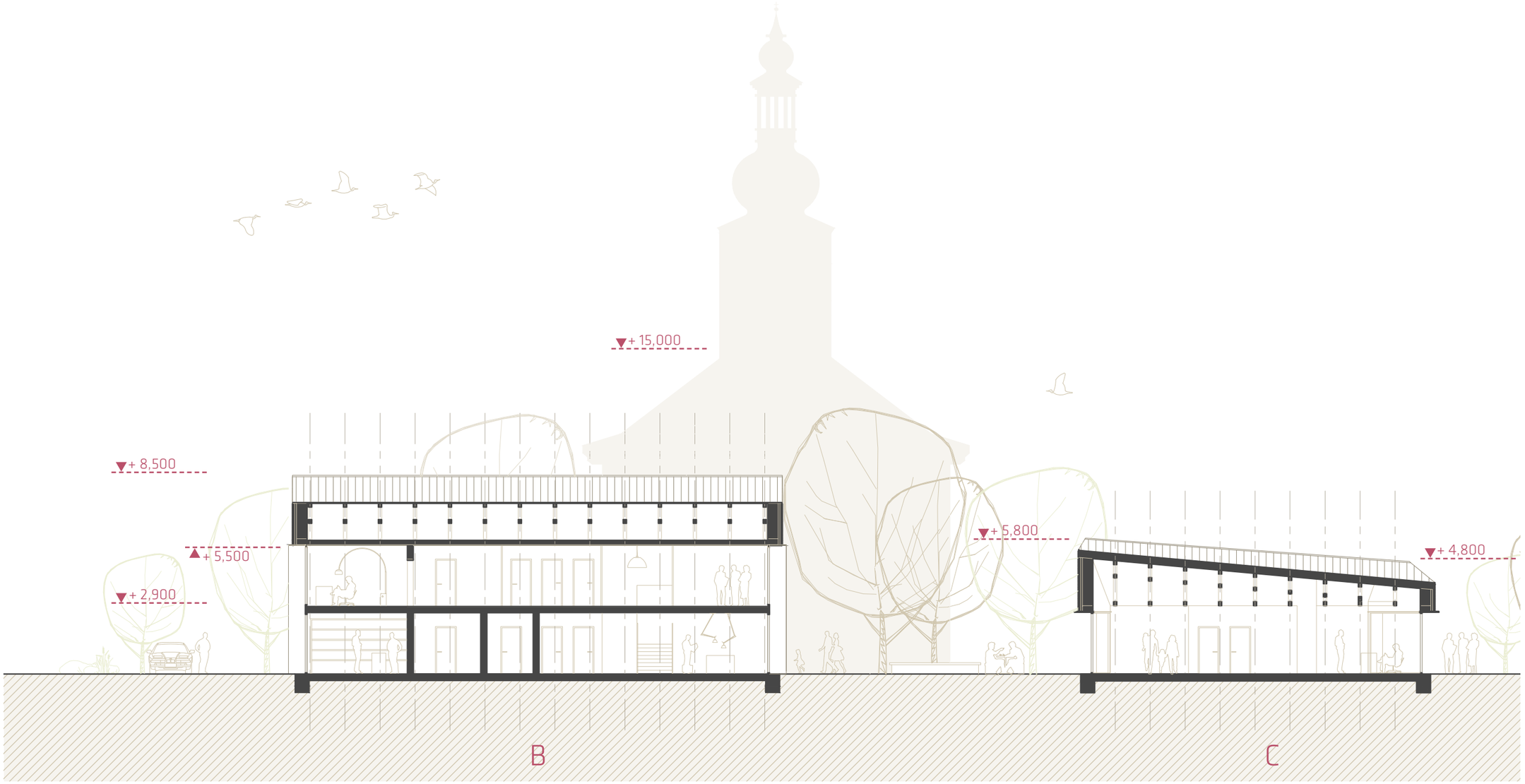

řez C-C

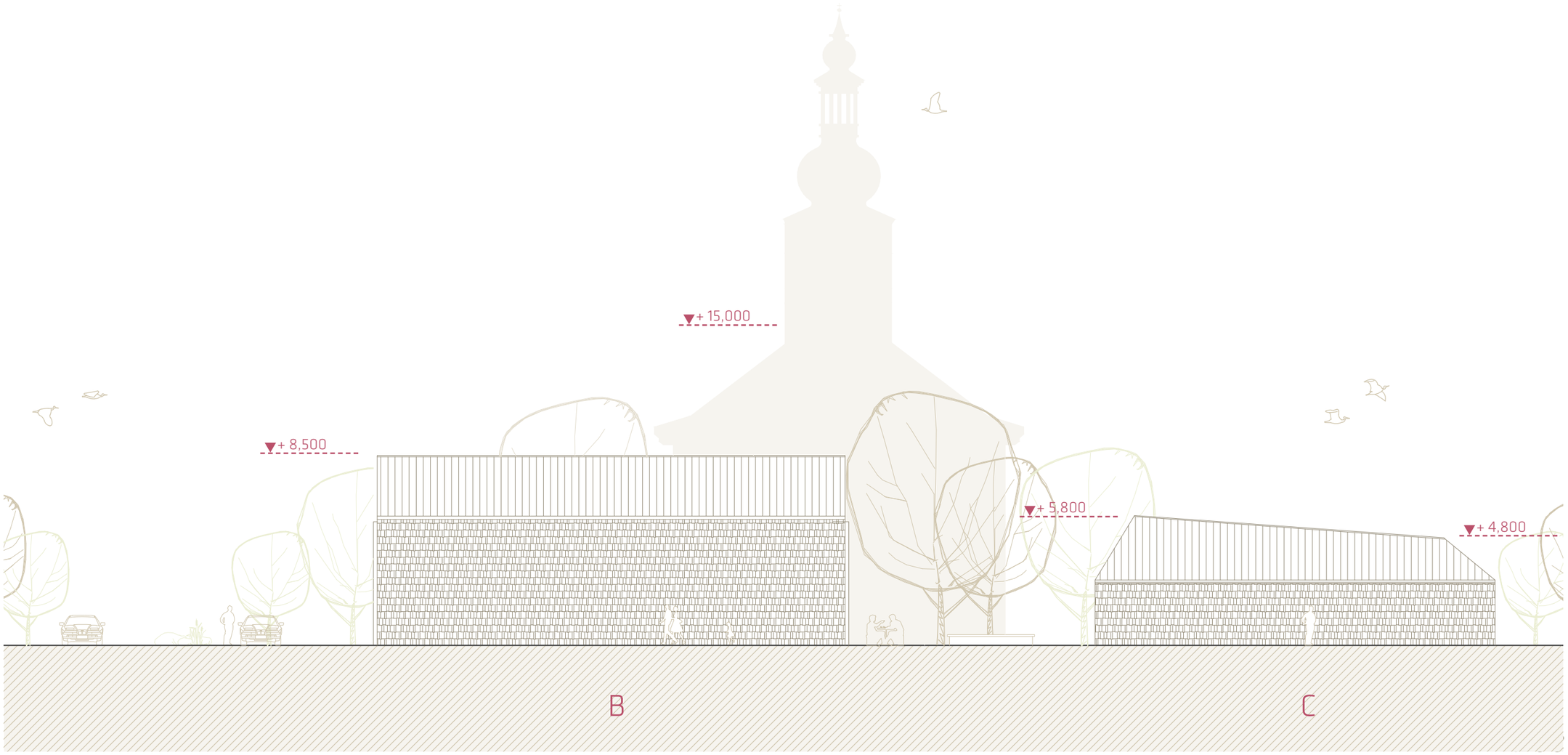

pohled západ

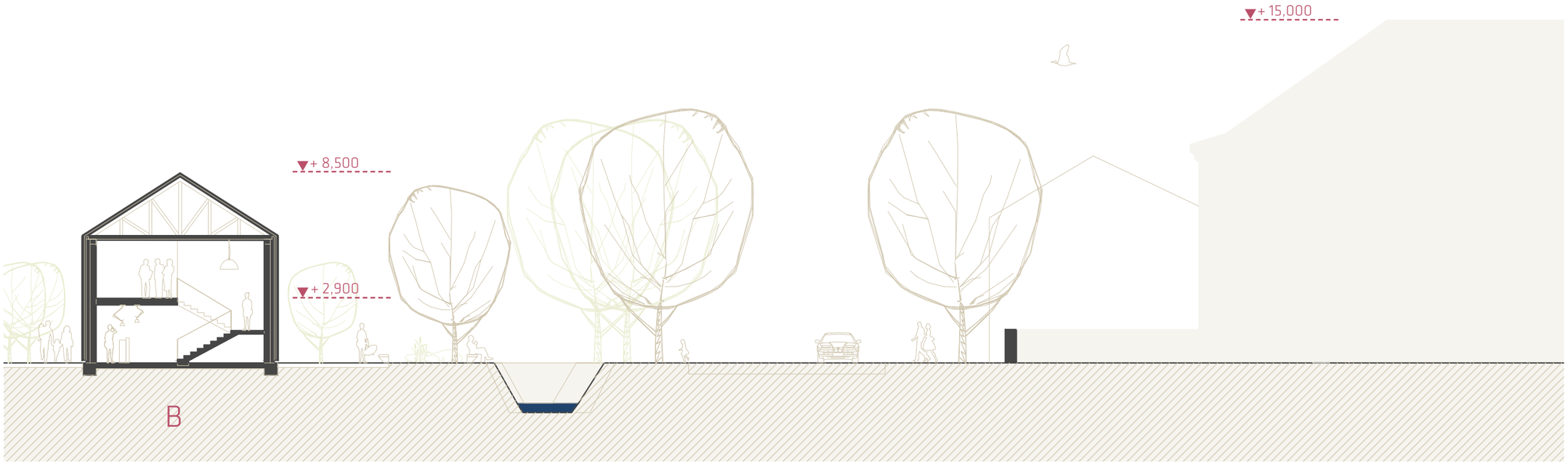

řez D-D

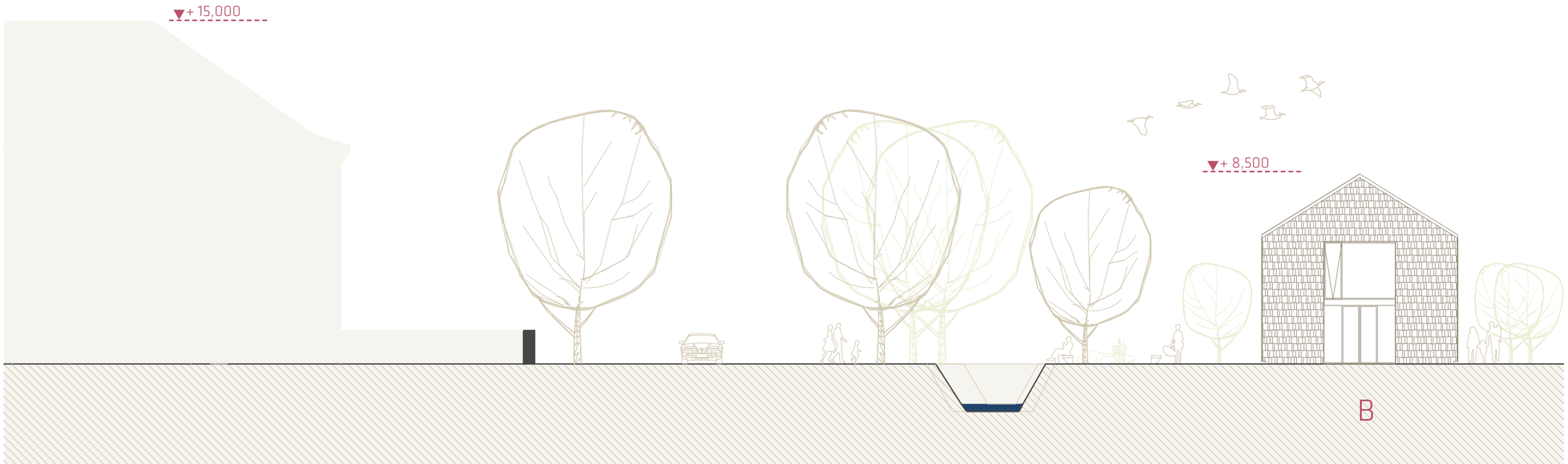

pohled sever

BUDOVA B, C - ŘEZY A POHLEDY
1 : 200

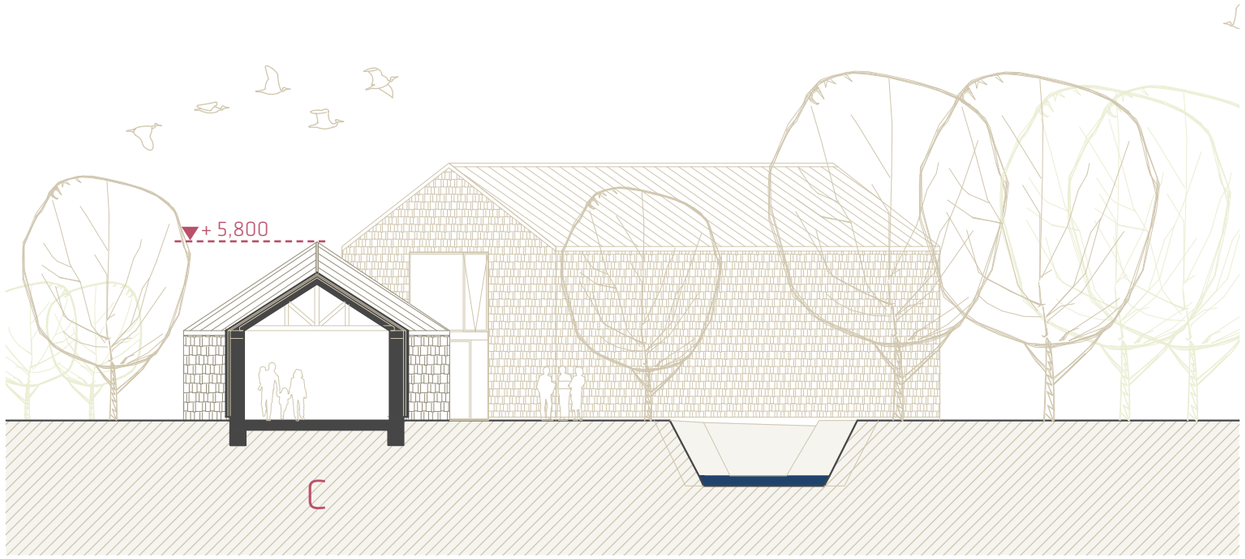

řez E-E

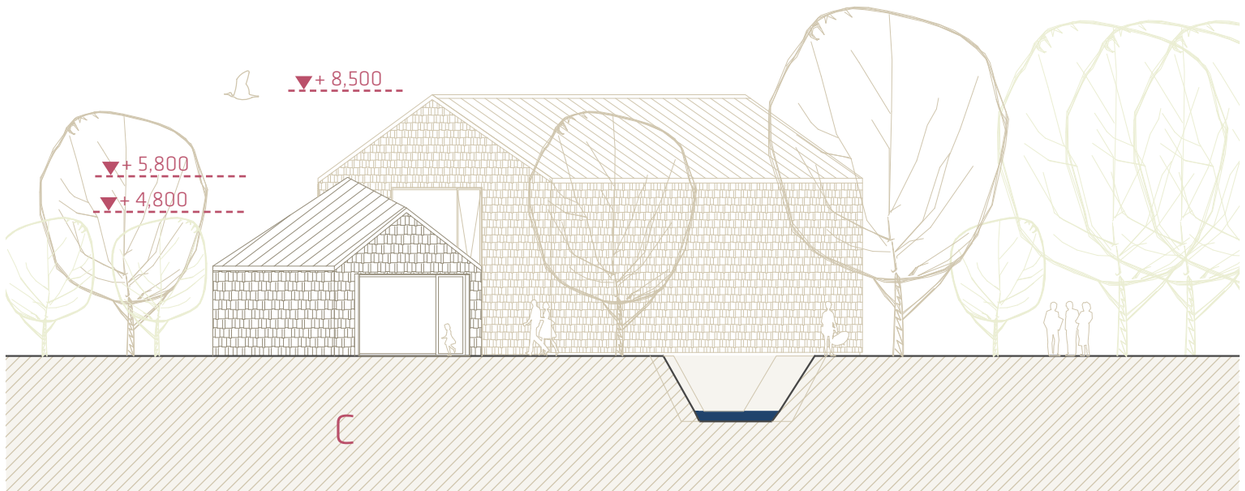

pohled jih

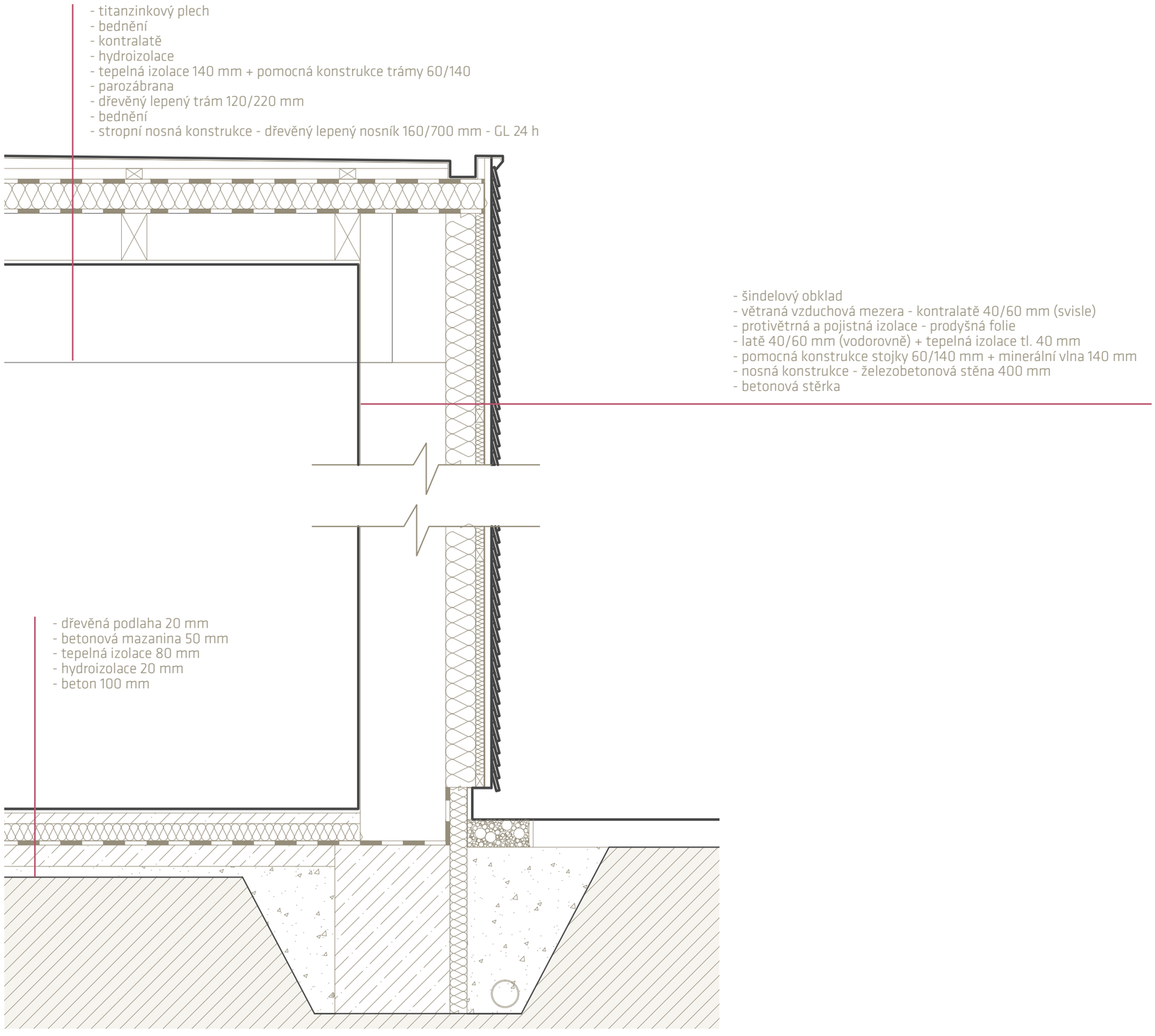

BUDOVA A - DETAIL OBVODOVÉ STĚNY
1 : 20

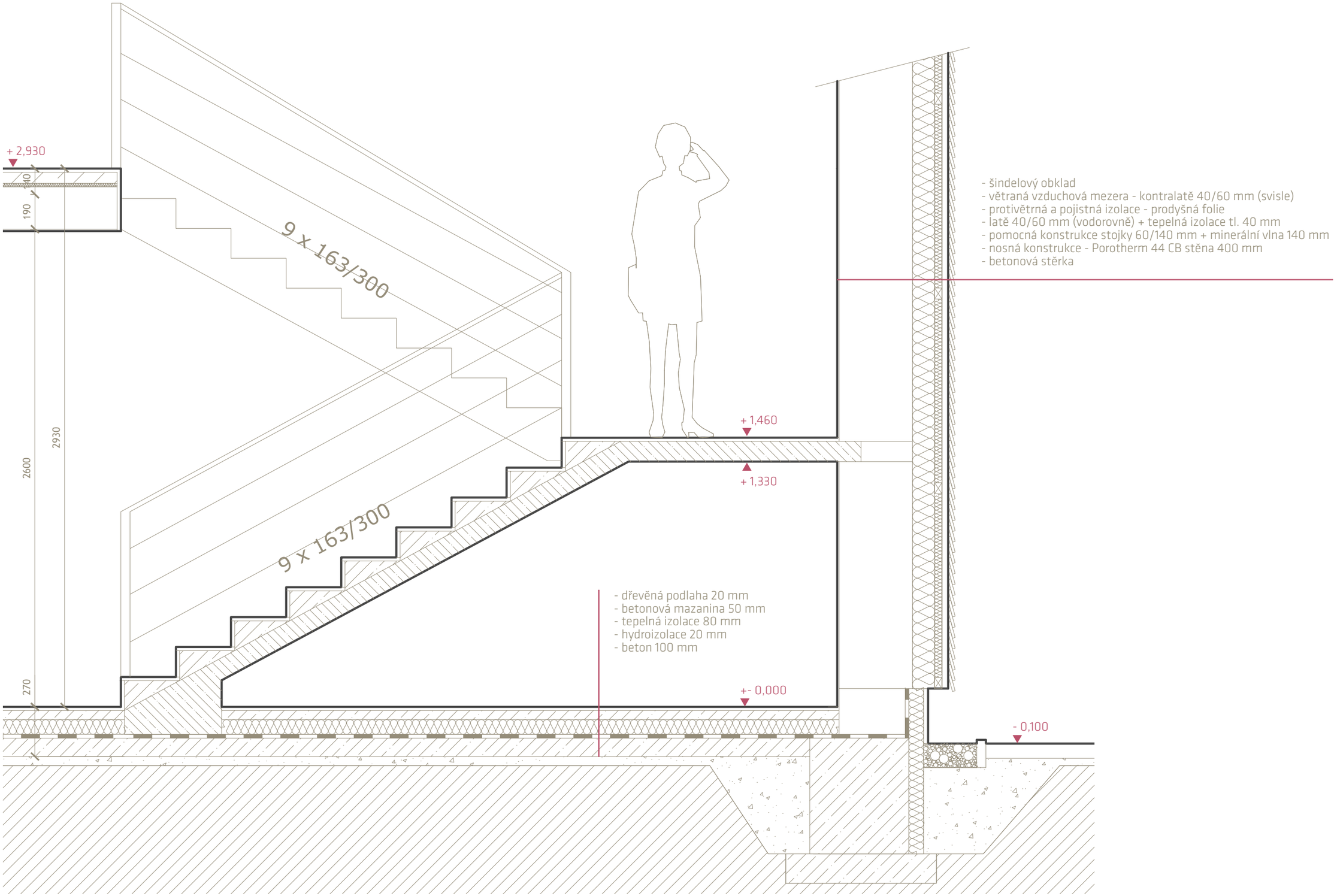

BUDOVA B - DETAIL SCHODIŠTĚ A OBVODOVÉ STĚNY
1 : 20

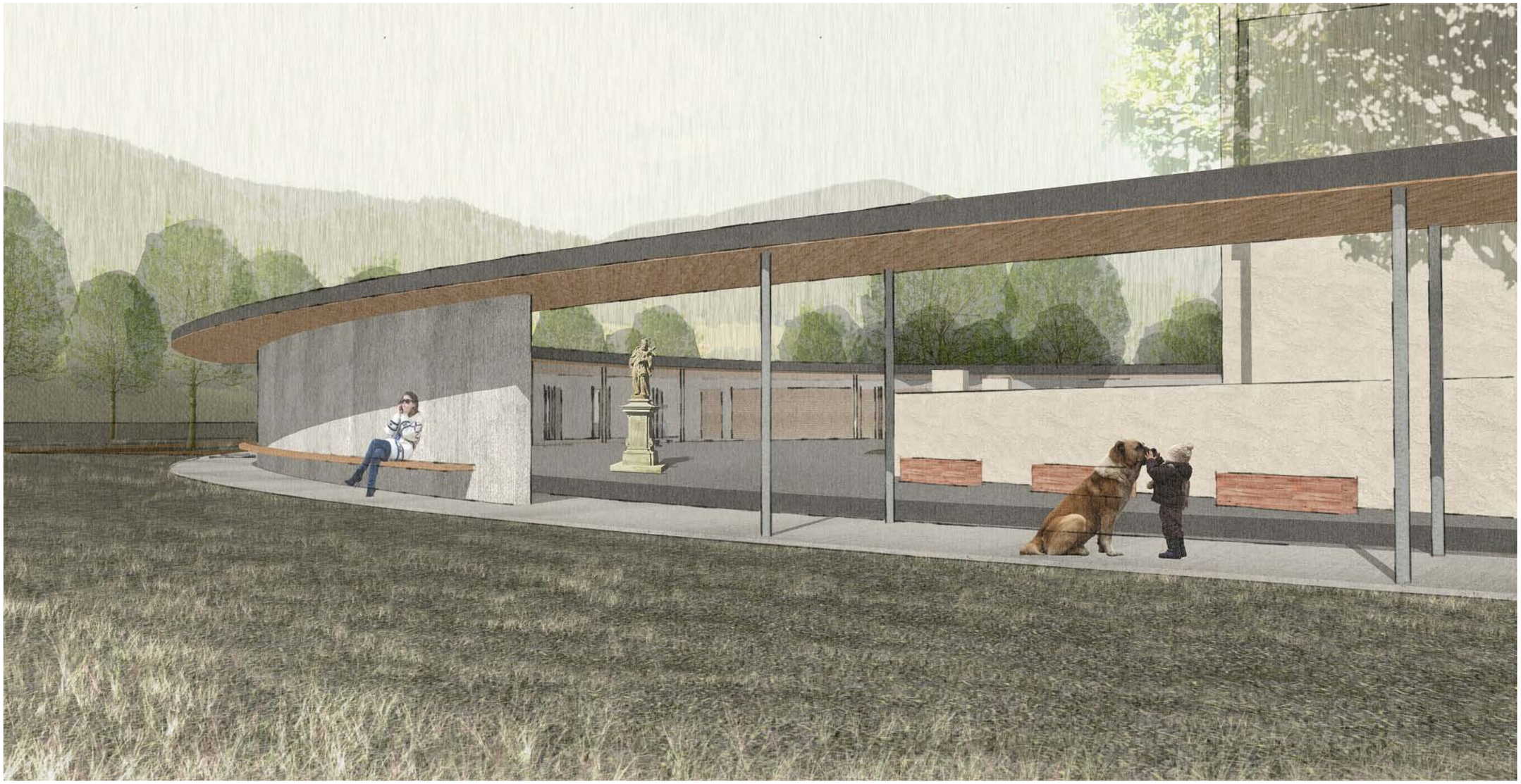

Seznam literatury

Jehlík, Jan: Obec a sídlo; Ausdruck Books; 2013
Melková, Pavla: Prožívat architekturu; Arbor vitae; 2013
Gehl, Jan: Města pro lidi; Partnerství, o.p.s.; 2012
ERA 21, #05 2013: Až na kostru venkova, str. 14-53
ERA 21, #01 2011: architekt všedného dne, str. 42-45